

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 15.02.1965, sp. zn. 3 Tz 4/66, ECLI:CZ:NS:1965:3.TZ.4.1966.1

Číslo: 29/1966

Právní věta: K výkladu ustanovení § 16 odst. 1 věta druhá zák. č. 38/1961 Sb. o provinění proti majetku v socialistickém vlastnictví ve vztahu k ustanovení § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. o trestném činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví a ve vztahu k přestupku proti socialistickému soužití podle § 19 zák. č. 60/1961 Sb. Pro rozhodnutí, zda určitý čin je trestným činem či nikoli, nestačí jeho hodnocení jen ve vztahu ke znakům, uvedeným v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona, nýbrž je třeba hodnotit i stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost. Slova

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 15.02.1965

Spisová značka: 3 Tz 4/66

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 132 odst. 1 písm. a
§ 3 odst. 2 38/1961 Sb. § 16 odst. 1 60/1961 Sb. § 19

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 29/1966 sb. rozh.

K výkladu ustanovení § 16 odst. 1 věta druhá zák. č. 38/1961 Sb. o provinění proti majetku v socialistickém vlastnictví ve vztahu k ustanovení § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. o trestném činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví a ve vztahu k přestupku proti socialistickému soužití podle § 19 zák. č. 60/1961 Sb.

Pro rozhodnutí, zda určitý čin je trestným činem či nikoli, nestačí jeho hodnocení jen ve vztahu ke znakům, uvedeným v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona, nýbrž je třeba hodnotit i stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost.

Slova „nelze stíhat jako provinění“, uvedená v druhé větě § 16 odst. 1 zák. č. 38/1961 Sb. neznamenají striktní zákaz posoudit určitý opětovný útok jako provinění, jde-li o čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zák.).

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 15. 2. 1965 - [3 Tz 4/66.](#))

Rozsudkem okresního soudu ze dne 24. března 1965 sp. zn. 4 T 33/65 byla obviněná uznána vinnou trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., za který jí byl uložen podle § 132 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody na 6 měsíců nepodmíněně. Uvedeného trestného činu se dopustila podle zjištění okresního soudu tím, že dne 11. ledna 1965 odcizila v samoobsluze jednu konzervu „Tuňák v oleji“ v hodnotě 6,- Kčs.

Rozsudkem krajského soudu v Plzni ze dne 6. května 1965 sp. zn. 2 To 119/65 byl k odvolání obviněné zrušen rozsudek okresního soudu ve výroku o nepodmíněnosti trestu odnětí svobody a podle § 58 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 1 tr. zák. jí byl povolen podmíněný odklad výkonu uloženého trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, a to na zkušební dobu dvou roků. V ostatním zůstal napadený rozsudek beze změny.

Z odůvodnění:

Okresní soud odůvodnil spáchání zažalovaného trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odstavec 1 písm. a) tr. zák. obviněnou toliko tím, že i když jde o odcizení věci poměrně malé hodnoty, je dána skutková podstata uvedeného trestného činu, neboť obviněná se dopustila takového činu, ačkoliv již byla sedmkrát pro krádeže trestána. Krajský soud pak tento závěr okresního soudu doplnil tím, že znovu zdůraznil, že i když byla hodnota odcizeného předmětu nepatrná, nelze její jednání považovat za provinění, o kterém by mohl rozhodnout místní lidový soud nebo národní výbor, a to právě s ohledem na ustanovení § 16 odst. 2 (správně však § 16 odst. 1 zák. č. 38/1961 a § 34 zák. č. 60/1961 Sb., poněvadž obviněná byla od roku 1952 celkem sedmkrát soudem trestána vesměs pro majetkové trestné činy a kromě toho se doznala, že již předtím odcizila v téže prodejně krabičku olejovek. Proto vzhledem k okolnostem případu a k osobě obviněné nebylo možno považovat její jednání za provinění.

Závěry okresního ani krajského soudu nejsou správné. Tak především je třeba poukázat na ustanovení § 3 odst. 1 tr. zák., podle kterého je trestným činem pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně. Podle 2. odst. citovaného zákonného ustanovení není však trestným činem takový čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, i když jinak vykazuje znaky trestného činu. To znamená, že pro rozhodnutí, zda určitý čin je trestný či nikoliv, nestačí jen hodnotit jej ve vztahu ke znakům, uvedeným v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona, nýbrž je třeba hodnotit i stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost. Kritéria, podle nichž je stupeň nebezpečnosti činu pro společnost určován, uvádí pak trestní zákon demonstrativním výpočtem v § 3 odst. 4. Podle toho jde o určení především z hlediska významu chráněného zájmu, který byl činem dotčen, z hlediska provedení činu a jeho následku, z hlediska okolností, za kterých byl čin spáchán, jakož i z hlediska osoby pachatele, míry zavinění a jeho pohnutky.

Okresní soud pochybil tím, že si nevyžádal trestní spisy týkající se odsouzení obviněné, a to alespoň spisy ohledně jejích posledních odsouzení, zejména spis 2 T 212/60 okresního soudu v Chebu, podle něhož byla obviněná odsouzena k podmíněnému trestu odnětí svobody. Těchto spisů bylo zapotřebí jednak k posouzení vztahu trestné činnosti, která byla projednávána, k trestné činnosti předchozí, jednak pro posouzení, jak se obviněná chovala od posledního odsouzení do doby, kdy odcizila ze samoobsluhy předmětnou konzervu, zda a jak se ve zkušební době, stanovené jí v rámci podmíněného odsouzení, osvědčila apod.

Vzhledem k uvedenému je proto řízení do jisté míry neúplné. Doplnění řízení v naznačeném směru bylo však nutné zejména proto, že obviněná odcizila předmět, jehož hodnota je velmi nízká, možno říci zcela nepatrná, a že odcizená věc byla opět vrácena, takže jejím činem nevznikly ani žádné škodlivé následky. Uváží-li se však i to, že obžalovaná odcizila uvedenou věc nepatrné hodnoty v

samoobsluze, která je v současné době formou již vžitého a zaběhnutého prodeje, nejsou ani tyto okolnosti takového rázu, za které je oba soudy považují. Proto také s ohledem na všechny tyto okolnosti, zvláště je-li hodnota věci tak výrazně nízká, a bylo-li by zjištěno, že obviněná se od posledního odsouzení chovala řádně, nebylo by možné jednání obviněné posuzovat jako trestný čin, neboť v tomto případě by bylo možno opodstatněně dovodit, že stupeň nebezpečnosti takového činu pro společnost je skutečně nepatrný.

Nelze tedy mít za to, že byl zjištěn skutečný stav věci a objasněny se stejnou pečlivostí okolnosti, svědčící proti obviněné i okolnosti, které svědčí v její prospěch a provedeny v obou směrech patřičné důkazy, ačkoliv je povinností všech orgánů činných v trestním řízení, aby vedle jiného i podle těchto základních zásad trestního řízení ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. v každém případě postupovaly.

Nutno dodat, že ze znění ustanovení § 16 odst. 1 zák. č. 38/1961 Sb. vyplývá, že o trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. může jít jedině při činem způsobené škodě převyšující částku 500,- Kčs, nebo jestliže při škodě nedosahující této částky byl čin spáchán za okolností zvyšujících stupeň nebezpečnosti pro společnost. Tyto okolnosti vyjadřuje zákon č. 38/1961 Sb. ve druhé větě ustanovení § 16 slovy „tato jednání nelze stíhat jako provinění, dopustí-li se provinilý občan činů proti majetku opětovně, nebo je-li jeho čin z jiných důvodů zvláště zavržitelný“.

Po zjištění, že obviněná byla skutečně v minulosti vícekrát odsouzena pro majetkové trestné činy, dopustila by se v souzeném případě činu „opětovně“ ve smyslu druhé větě ustanovení § 16 odst. 1 zák. č. 38/1961 Sb. Za tohoto stavu by byl opodstatněný závěr, že čin obviněné i při škodě pod 500,- Kčs vykazuje znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. Nelze však souhlasit se závěrem krajského soudu, že i přes nepatrnou výši škody nelze jednání obviněné považovat za provinění, jak již bylo vpředu uvedeno. Nutno totiž v každém případě ještě přihlédnout ke znění ustanovení § 3 zejména odst. 2 a 4 tr. zák., jak bylo již vpředu rozvedeno, z čehož plyne, že slova „nelze stíhat jako provinění“, uvedená v druhé větě § 16 odst. 1. zák. č. 38/1961 Sb. nemohou znamenat striktní zákaz posoudit určitý opětovný majetkový útok jako provinění, jde-li o čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný.

V této souvislosti nutno poukázat i na to, že i u provinění musí jít o určitou závažnost jednání a že ne každý útok proti majetku v socialistickém vlastnictví dosáhne závažnosti provinění ve smyslu § 16 odst. 1 zák. č. 38/1961 Sb. Vyplývá to z ustanovení § 15 odst. 1 téhož zákona, které stanoví jednak hranici mezi proviněním a trestným činem, jednak hranici mezi proviněním a jednáním, které nedosahuje ani stupně nebezpečnosti provinění. Pokud by se tedy činu tak jako v souzeném případě dopustila osoba dosud netrestaná a žijící řádným životem pracujícího člověka, nedosáhlo by takové jednání stupně nebezpečnosti provinění; šlo by zpravidla o přestupek proti socialistickému soužití podle § 19 zák. č. 60/1961 Sb. o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, jehož se mimo jiné dopustí ten, kdo drobným poškozováním majetku v socialistickém vlastnictví narušuje v menším rozsahu socialistické soužití. Bylo-li by však bezpečně zjištěno, že obviněná se dopustila takového drobného útoku na majetek v socialistickém vlastnictví poté, co byla v minulosti odsouzena pro trestné činy majetkové povahy, šlo by o okolnost, která by činila opětovný útok na majetek natolik závažným, že by bylo vyloučeno posuzovat jej jako přestupek. Na druhé straně ovšem při posuzování, zda jde o provinění nebo už trestný čin, nutno přihlížet právě k velmi nepatrné ceně zboží, k jednoduchému a nijak rafinovanému způsobu provedení útoku, k bezprostřednímu doznání se ke spáchanému činu, k ochotě ihned svůj poklesek odčinit náhradou škody apod., a přirozeně i k závažnosti předchozích útoků na cizí majetek - zejména pokud jde o poslední odsouzení v roce 1960, k chování odsouzené a jejím rodinným poměrům od této doby apod., podle zjištění z obsahu příslušných trestních spisů.

Okresní soud tedy porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., jestliže bez zjištění skutečného stavu věci a bez přihlédnutí ke všem shora uvedeným hlediskům posoudil jednání obviněné jako trestný čin vůbec a jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví zvláště.

Ke stížnosti pro porušení zákona, podané předsedou Nejvyššího soudu, zrušil Nejvyšší soud rozsudek krajského soudu i rozsudek okresního soudu v celém rozsahu a okresnímu soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.